

EPIDEMIOLOĢIJAS BIĻETENS

Valsts aģentūra
„SABIEDRĪBAS VESELĪBAS AĢENTŪRA”

Reģ. Nr. 900 000 529 76
Klijānu ielā 7, Rīga, LV-1012
Tālrunis: 670 815 10
Fakss: 673 390 06

Nr. 4 (1031)

2008. gada 23.janvārī

Pārskats par saslimstību ar akūtām augšējo elpceļu infekcijām (AAEI) un gripu * 2008. gada 3.nedēļā Latvijā

Vecuma grupas		51.nedēļa	52.nedēļa	1.nedēļa	2.nedēļa	3.nedēļa	Salīdzinot ar iepriekšējo 2.nedēļu (%)
AAEI	Vidēji	1200,7	676,5	860,6	1222,8	1360,7	11,3
	0-4	6465,4	3755,9	4844,0	6292,1	5498,0	-12,6
	5-14	3249,6	1549,6	1746,8	2561,9	3949,3	54,2
	15-64	630,7	389,1	505,1	782,5	828,9	5,9
	65>	389,7	153,7	361,2	380,4	377,3	-0,8
Gripa	Vidēji	0,0	0,0	0,0	1,5	24,7	1600,0
	0-4	0,0	0,0	0,0	17,3	77,7	350,0
	5-14	0,0	0,0	0,0	4,4	62,1	1300,0
	15-64	0,0	0,0	0,0	0,0	19,3	
	65>	0,0	0,0	0,0	0,0	3,1	
Pneimonijas	Vidēji	14,6	10,7	16,1	25,2	19,8	-21,2
	0-4	61,2	65,5	78,4	86,3	34,5	-60,0
	5-14	13,5	22,4	13,5	26,6	48,8	83,3
	15-64	11,5	3,7	13,0	22,1	16,4	-25,8
	65>	12,4	12,1	9,3	15,5	9,3	-40,0

*pēc SVA filiāļu sniegtajiem datiem par **klīniski apstiprinātiem** saslimšanas gadījumiem uz 100 000 iedzīvotāju.

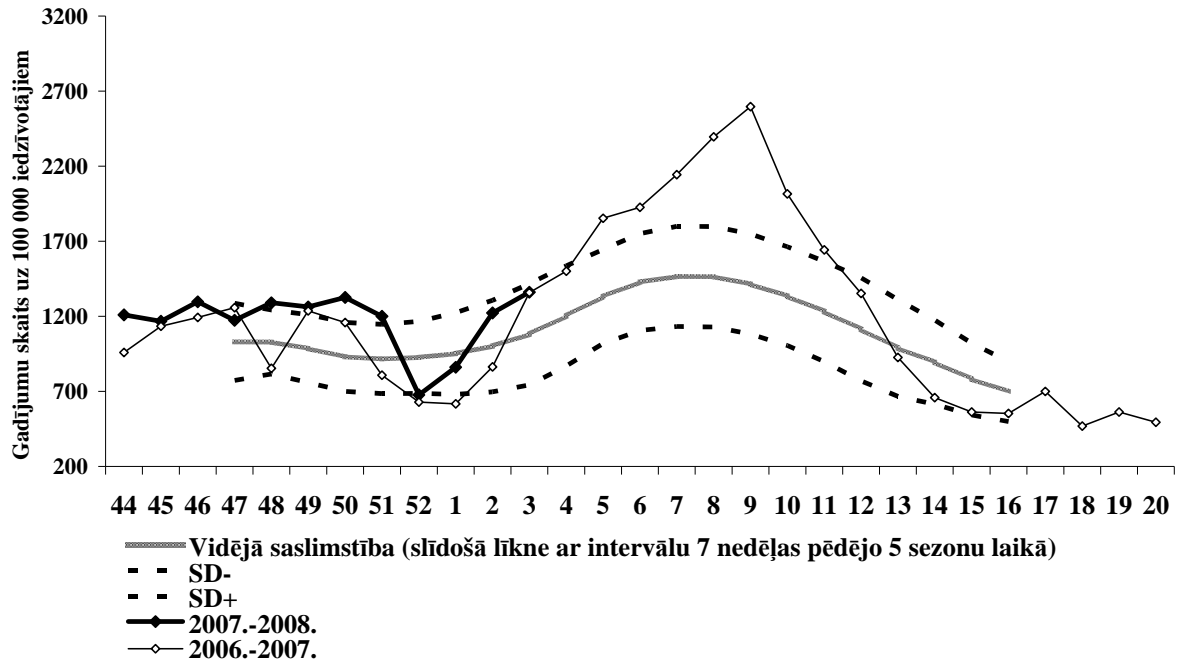
Monitoringā iesaistītajās ambulatorajās ārstniecības iestādēs 2008.gada 3.nedēļā reģistrēts 51 klīniski apstiprinātais gripas gadījums dažādās Latvijas teritorijās (līdz šim par gripas gadījumiem bija ziņots tikai no Rīgas).

2008.gada 3.nedēļā bija reģistrēti 2812 saslimšanas gadījumi ar AAEI (2.nedēļā - 2527) un 41 saslimšanas gadījumi ar pneimonijām (2.nedēļā - 52). Monitoringā iesaistītajās stacionārajās ārstniecības iestādēs ievietoti 55 pacienti ar aizdomām par gripu (2.nedēļā - 13). Vislielākais hospitalizēto pacientu skaits bija Rīga (40) un Daugavpilī (12).

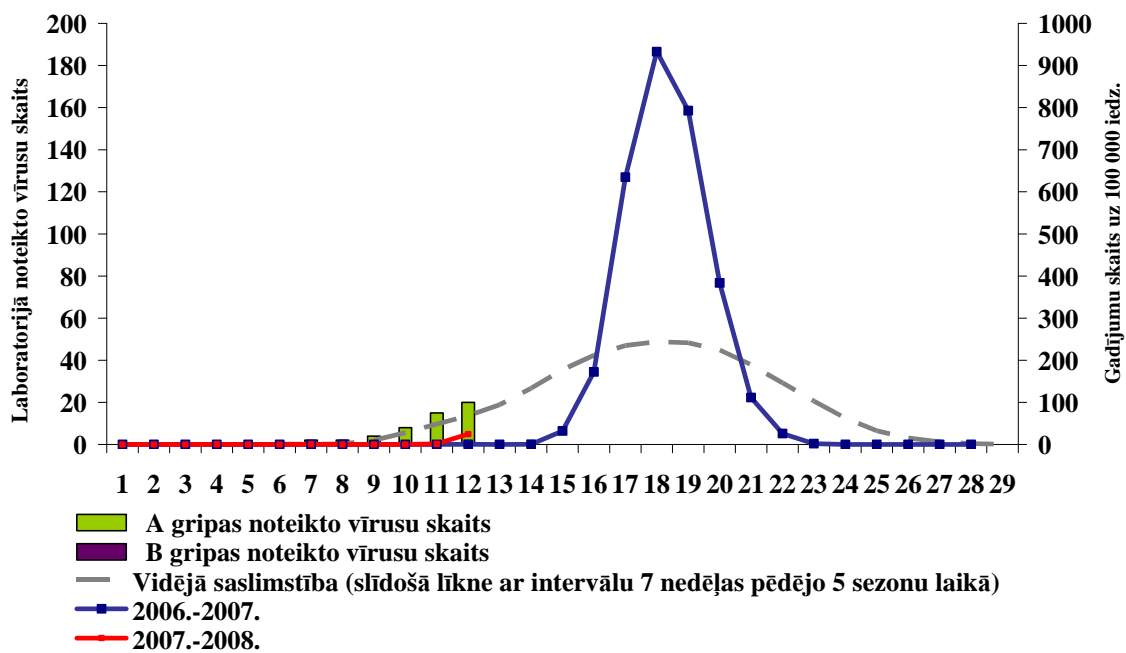
Gripas epidēmiskā aktivitāte šajā sezonā ir reģistrēta aptuveni par 4 nedēļām ātrāk nekā iepriekšējā sezonā. Saslimstība ar akūtām augšējo elpceļu infekcijām 2008.gada 3.nedēļā (1222,8 gadījumi uz 100 000 iedzīvotājiem) bija tādā pašā līmenī kā 2007.gada 3.nedēļā (1358,2 gadījumi uz 100 000 iedzīvotājiem).

Saslimstība ar pneimonijām 2008.gada 3.nedēļā (19,8 saslimšanas gadījumi uz 100 000 iedzīvotājiem) bija nedaudz zemāka nekā 2007.gada 3.nedēļā (23,1 saslimšanas gadījumi uz 100 000 iedzīvotājiem).

Saslimstība ar AAEI 2007.-2008. gada epidēmiskajā sezonā pa nedēļām

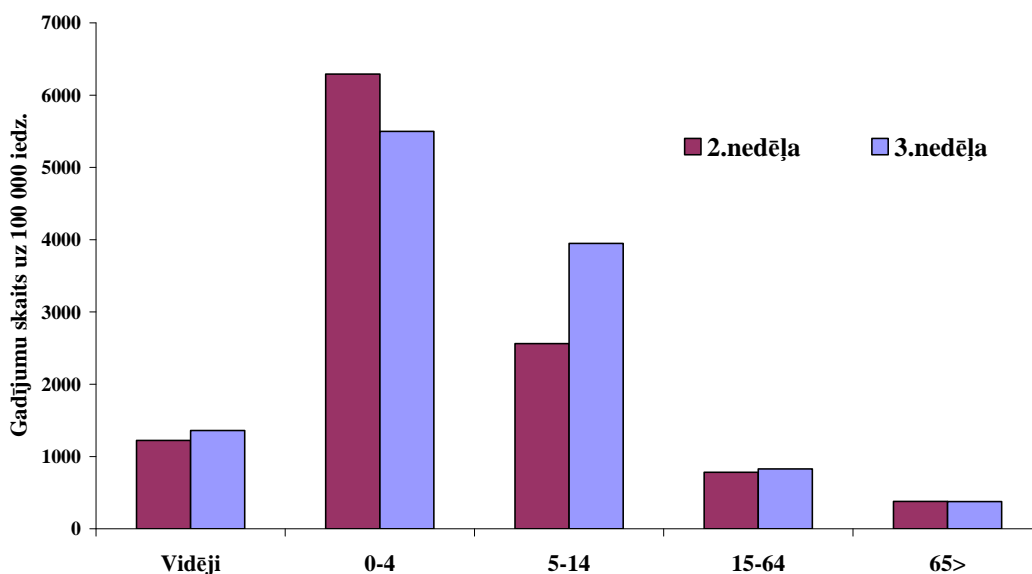
Saslimstība ar gripu 2006.-2007.gada epidēmiskajā sezonā

Saslimstība ar AAEI dažādās vecuma grupās

Visaugstākā saslimstība ar AAEI, līdzīgi kā iepriekšējās nedēļās, bija reģistrēta „0-4” un „5-14”, vecuma grupās, bet vecuma grupās „15-64” un „65 >” saslimstība bija zemāka par vidējiem rādītājiem. Pēdējo divu nedēļu laikā vērojama tendence saslimstības pieauguma bērnu vidū.

Saslimstība ar AAEI atsevišķās vecuma grupās

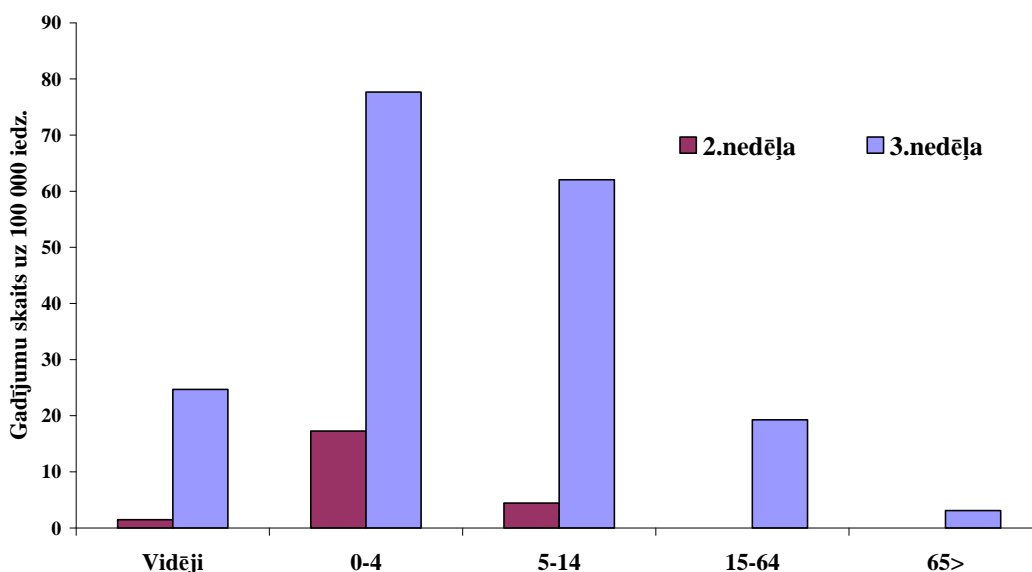
Saslimstība ar AAEI 2008.gada 3.nedēļā (1360,7 gadījumi uz 100 000 iedzīvotājiem) bija par 11% augstāka nekā iepriekšējā 2.nedēļā (1222,8 gadījumi uz 100 000 iedzīvotājiem). Vislielākais saslimstības pieaugums bija vērojams vecuma grupā „5-14” (par 54%).

Saslimstība ar pneimonijām vidēji samazinājās par 21%, bet, līdzīgi kā iepriekšējā nedēļā, ievērojami pieauga vecuma grupā „5-14”- par 83%.

Saslimstība ar gripu dažādās vecuma grupās

Visaugstākā saslimstība ar gripu, līdzīgi kā saslimstība ar AAEI, bija reģistrēta „0-4” un „5-14”, vecuma grupās, bet vecuma grupās „15-64” un „65 >” saslimstība bija zemāka par vidējiem rādītājiem.

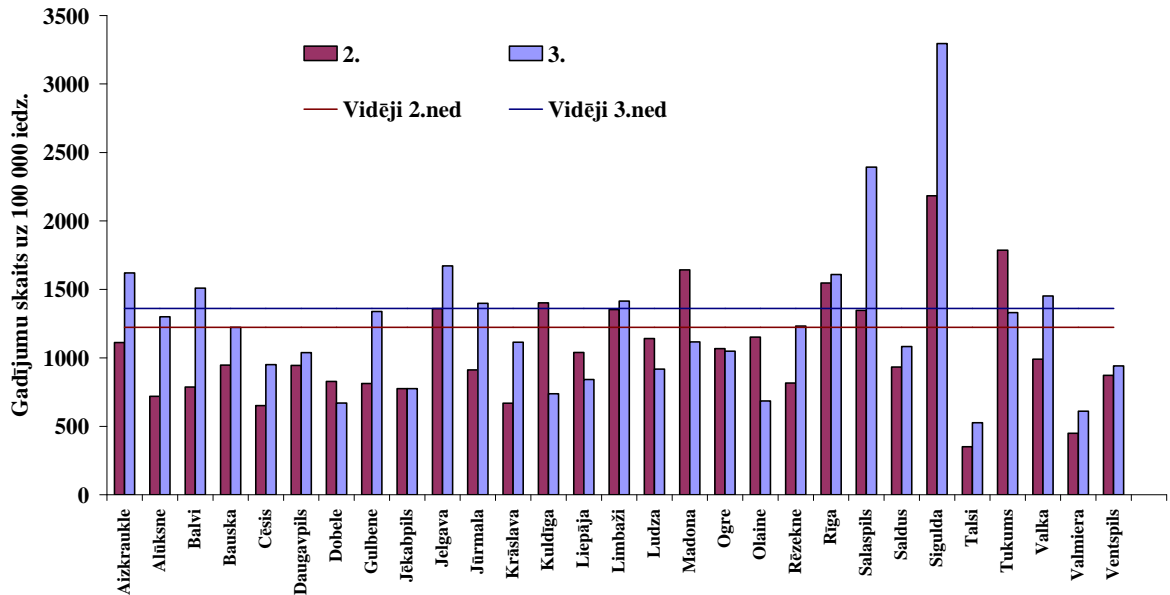
Saslimstība ar gripu atsevišķās vecuma grupās

Saslimstība ar AAEI monitoringa teritorijās

2008.gada 3.nedēļā visaugstākā saslimstība ar AAEI bija reģistrēta Siguldā, Salaspilī, Jelgavā Aizkrauklē un Rīgā.

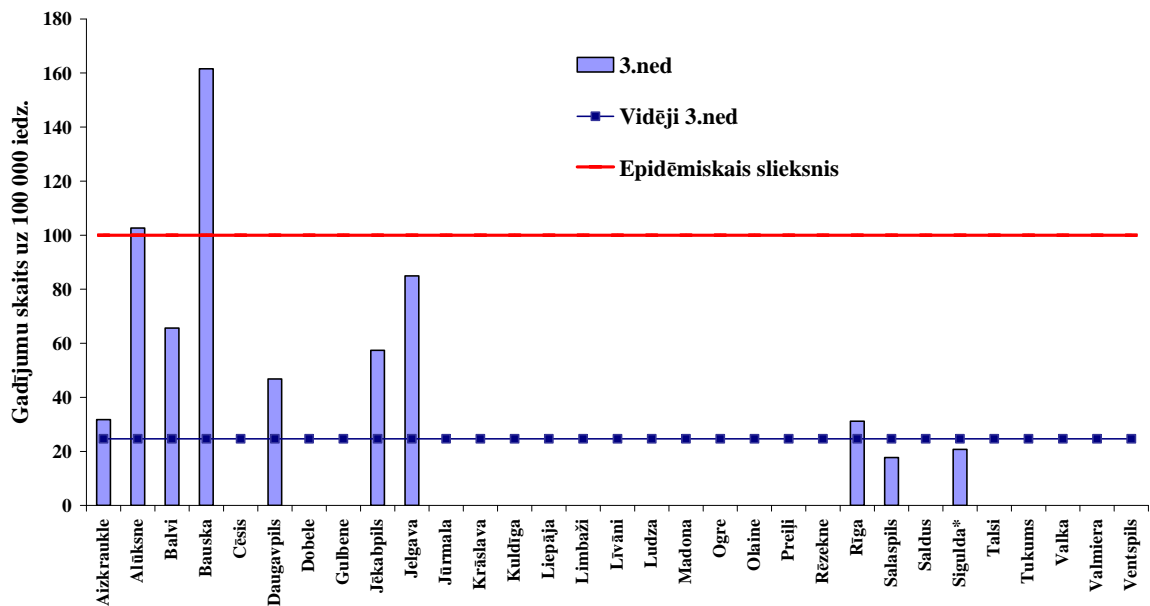
Saslimstība ar AAEI Latvijas pilsētās

Saslimstība ar gripu monitoringa teritorijās

Saslimstība ar gripu Latvijā bija vidēji 25 uz 100 000 iedzīvotājiem, kas nepārsniedz epidēmisko sliekšni (100 gadījumi uz 100 000 iedz.). Tomēr atsevišķās teritorijās bija novērojams straujš gripas epidēmiskais pacēlums, kas Bauskā un Alūksnē pārsniedza epidēmisko sliekšni –, attiecīgi 162 un 103 gadījumi uz 100 000 iedzīvotājiem.

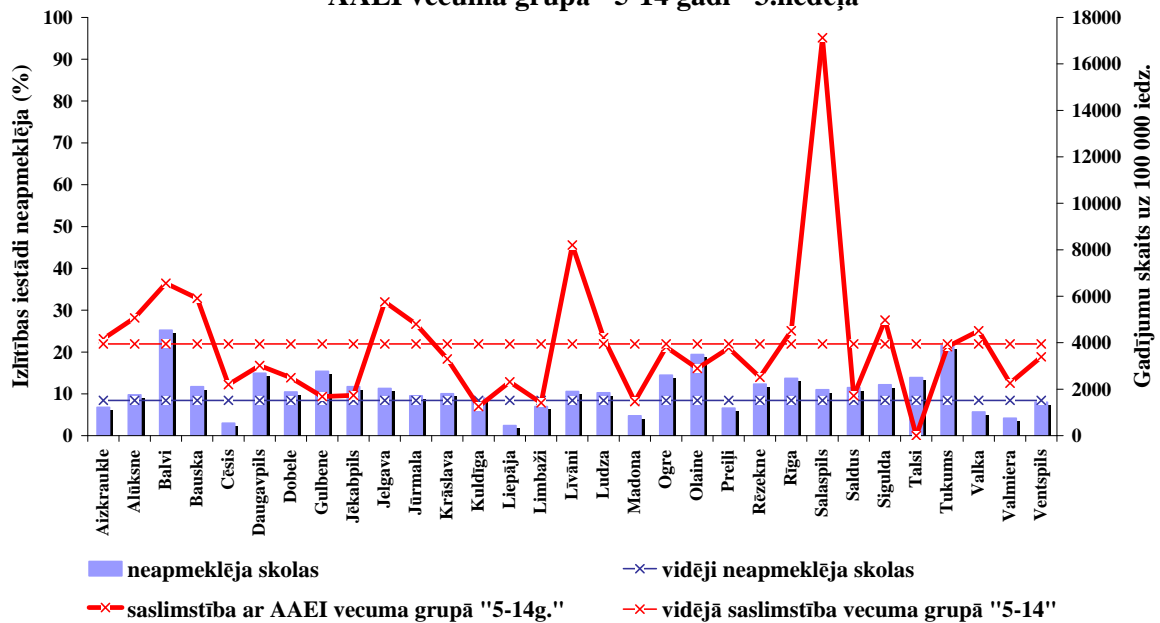
Saslimstība ar gripu atsevišķās Latvijas teritorijās

Skolu un pirmsskolas izglītības iestāžu apmeklējums

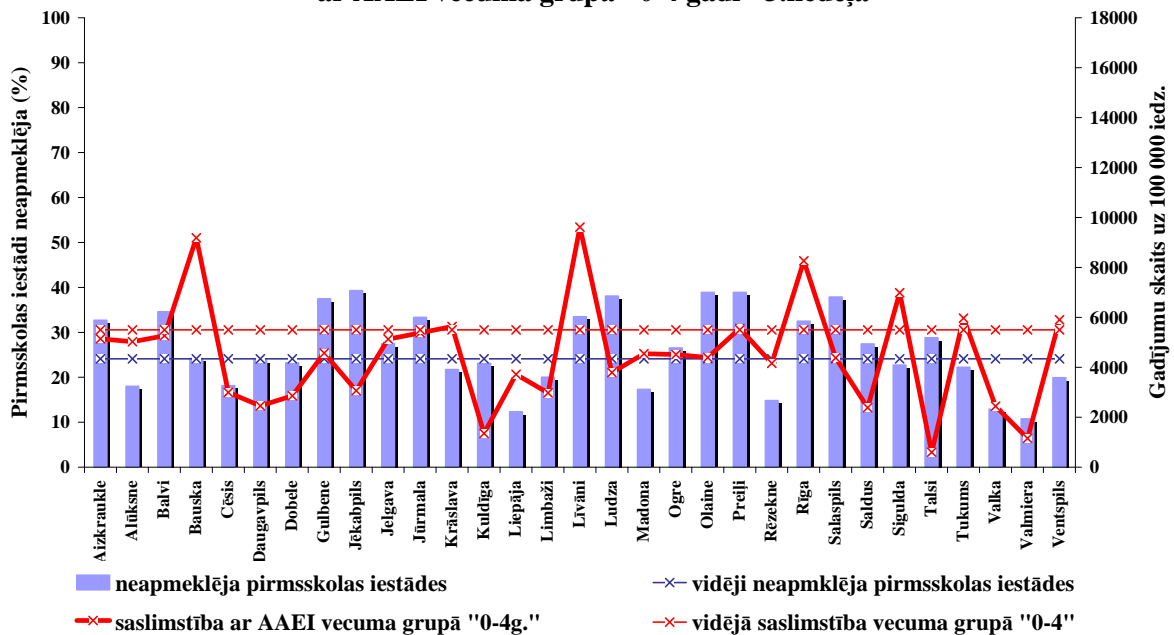
Vispārējās izglītības iestādēs 2008.gada 3.nedēļā apmeklējums bija 89%, kas bija nedaudz zemāks nekā apmeklējums 2.nedēļā (vidēji 92%).

Izglītības iestāžu neapmeklējumu īpatsvars (%) un saslimstība ar AAEI vecuma grupā "5-14 gadi" 3.nedēļā

Pirmsskolas izglītības iestādēs 2008.gada 3.nedēļā vidēji apmeklēja 74% bērnu, kas bija arī nedaudz mazāk nekā iepriekšējā 2.nedēļā (vidēji 76%).

Pirmsskolas izglītības iestāžu neapmeklējumu īpatsvars (%) un saslimstība ar AAEI vecuma grupā "0-4 gadi" 3.nedēļā

Respiratoro vīrusu cirkulācija

V/a „Latvijas Infektoloģijas centrs” laboratorijas virusoloģijas nodaļā 2008.gada 3.nedēļā izmeklēti 144 klīniskie paraugi, no tiem pozitīvi bija 43 (30%). Tajā skaitā noteikti

20 A tipa gripas vīrusi. Kopējais pozitīvo paraugu īpatsvars salīdzinājumā ar iepriekšējo 2.nedēļu nedaudz pieauga.

V/a „Latvijas infektoloģijas centrs” laboratorijas viroloģijas nodaļā ar ekspresmetodi noteikto vīrusu skaits pa nedēļām 2007.-2008.gada epidēmiskajā sezonā

Nedēļas	40.	41.	42.	43.	44.	45.	46.	47.	48.	49.	50.	51.	52.	1.	2.	3.	Kopā
Izmeklēto paraugu skaits, t.sk. pozitīvi:	63	53	53	76	65	69	80	72	109	104	122	122	86	114	124	144	1456
A gripa											2	2	4	8	15	20	51
B gripa												1		2			3
Paragripa I				8	4	2	5	1	3	6	4	6	2	2	3	1	47
Paragripa II											1						1
Paragripa III		1	1			1		1		1		1	2	3	1	1	13
Respiratori sincitiālais vīruss	1	1		3	4	3	6	11	12	22	19	17	7	24	14	17	161
Adenovīruss	2	1		3	4	5	5	4	5	6	6	3	3	4	2	4	57
Pozitīvo paraugu skaits	3	3	1	14	12	11	16	17	20	35	32	30	18	43	35	43	333
Pozitīvo paraugu īpatsvars (%)	4,8	5,7	2	18	19	16	20	24	18	34	26	25	21	38	28,2	29,9	22,9
t.sk. gripa %	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6,3	10	22	23	42,9	46,5	16,2

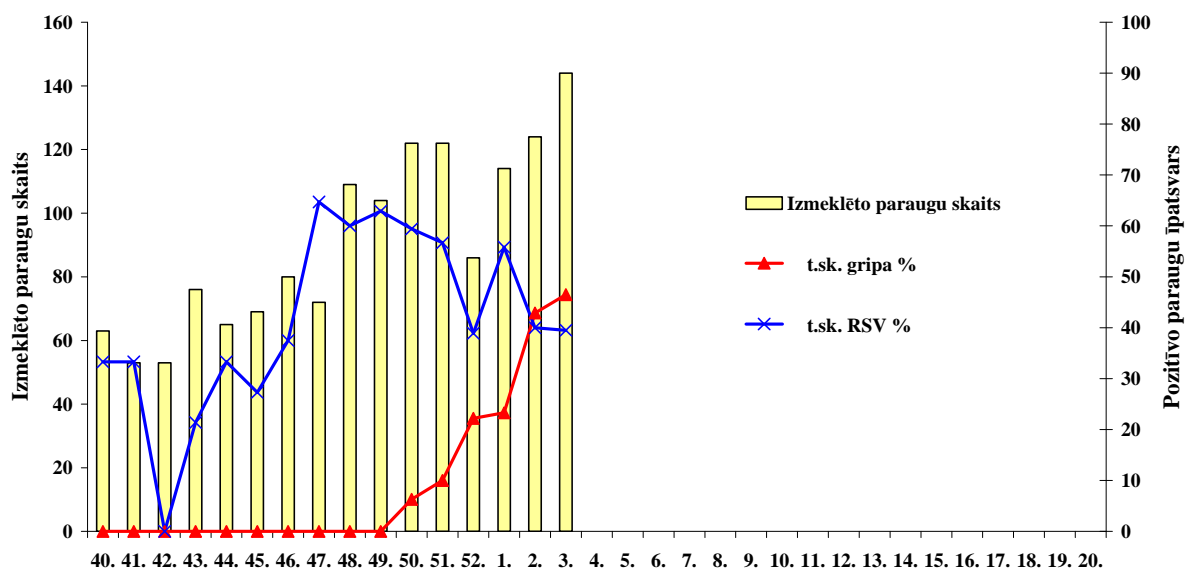
Kopš sezonas sākuma izmantojot ekspresmetodi izmeklēti 1456 klīniskie paraugi, 333 (23%) paraugos bija noteikti dažādi respiratorie vīrusi t.sk.:

- 51 (15%) - A gripas vīrusi,
- 3 (1%) B - gripas vīrusi,
- 47 (14%) - paragripas I tipa vīrusi,
- 1 (0,3%) - paragripas II tipa vīruss,
- 13 (3,9%) - paragripas III tipa vīrusi,
- 57 (17%) - adenovīrusi un
- 161 (48%) - RSV.

Pozitīvo paraugu struktūrā gripas vīrusu īpatsvars turpināja pieaugt (no 43% līdz 47%), bet respiratori sincitiālo vīrusu (RSV) īpatsvars līdzīgi kā 2.nedēļā ir 40%.

Pēc gripas vīrusa antigēnā raksturojuma ir noteikts, ka Latvijā šobrīd izplatās A(H1) gripas vīruss, kurš ir dominējošs vīruss šajā sezonā visā Eiropā.

LIC laboratorijā izmeklēto paraugu skaits akūto elpceļu infekciju diagnostikai un noteikto vīrusu īpatsvars pa nedēļām

Kopsavilkums

Kā bija prognozēts, 2008.gada 3.nedēļā Latvijā tika reģistrēts ievērojams gripas aktivitātes pacēlums, vidējā saslimstība bija 25 gadījumi uz 100 000 iedzīvotājiem. Atsevišķās teritorijās saslimstība pārsniedza epidēmisko sliekšni - Bauskā un Alūksnē, attiecīgi 161 un 103 gadījumi uz 100 000 iedzīvotājiem. Monitoringa iesaistītajās stacionārās iestādēs ievietoti 55 slimnieki ar klīniskām gripas pazīmēm. Saslimstība ar citām AAEI 3.nedēļā salīdzinājumā ar iepriekšējo 2.nedēļu pieauga vidēji par 11%.

V/a „Latvijas Infektoloģijas centrs” laboratorijas virusoloģijas nodaļā 2008.gada 3.nedēļā noteikti 20 A tipa gripas vīrusi. Pozitīvo paraugu struktūrā gripas vīrusu īpatsvars ir palielinājies līdz 47% un pārsniedza RSV vīrusu īpatsvaru (40%). Šī tendence ir raksturīga gripas epidēmijas sākuma periodam.

Pašreizējā un nākamajās nedēļās gaidāms turpmākais gripas aktivitātes pieaugums - gan intensitāte, gan teritoriālā izplatība.

Pārskats par gripas vīrusu cirkulāciju Eiropā

(Dati iegūti no *European Influenza Surveillance Scheme (EISS) tīkla mājas lapas*)

Gripas aktivitāte ir pieaugusi visā Eiropā pārsvarā Eiropas rietumu valstīs - Austrijā, Bulgārijā, Anglijā, Francijā, Ungārijā, Īrijā, Itālijā, Luksemburgā, Holandē, Ziemeļīrijā, Portugālē, Slovēnijā, Spānija un Šveicē. Pārējās Eiropas valstīs saslimstība ar gripu bija zema.

Kopš monitoringa sezonas sākuma (no 40.nedēļas līdz 2.nedēļai) pavisam noteikti 2379 gripas vīrusi, t.sk. 82% bija A gripas vīrusi, no kuriem 99% bija A H1 gripas vīruss.

No 2379 izolētiem gripas vīrusiem bija noteikti: 1075 (45%) A (netipēti), 855 (36%) - A (H1), 31 (1%) - A(H3) un 416 (18%) bija B tipa gripas vīrusi.

Antigēnais raksturojums noteikts 490 gripas vīrusiem, no tiem:

- **380 - A/Solomon Island/3/2006 (H1N1)-like***,
- 20 - A/New Caledonia/20/99 (H1N1) -like
- 8 - A/Brisbane/10/2007 (H3N2)-like,
- 2 - A/Wisconsin/67/2005 (H3N2)-like*
- 71 - B/Florida/4/2006-like (B/Yamagata/16/88 lineage),
- 9 - B/Malaysia/2506/200-like (B/Victoria/2/87 lineage*).

* iekļauti 2007.-2008.gada pretgripas vakcīnas sastāvā.

No 27 Eiropas valstīm 2.nedēļā 14 valstīs saslimstības līmenis ir pārsniedzis epidēmisko sliekšni. Salīdzinājumā ar iepriekšējo nedēļu (kad tikai 7 valstis ziņoja par gripas epidēmisko aktivitāti) tas ir ievērojams gripas izplatības pieaugums. Bez tam strauji pieauga gripas pozitīvo paraugu skaits. Tas norāda, ka Eiropā ir sākusies gripas epidēmiskā sezona.

Eiropas valstīs šajā sezonā dominējošais A (H1) gripas vīruss atbilst 2007.-2008.gada sezonas vakcīnas sastāvā iekļautajam vīrusam A/Solomon Island/3/2006 (H1N1-like).

Monitoringa un virusoloģijas izmeklējumu dati norāda, ka Latvijā ir sākusies gripas epidēmiskā izplatība. 2008.gada 3.nedēļā gripas epidēmiskais pacēlums ir novērojams atsevišķos reģionos, tomēr tuvākajā laikā sagaidāma gripas plašāka izplatība.

Par gripas un citu akūtu augšējo elpceļu infekciju klīniskiem kritērijiem

Lai atvieglotu diferenciālo diagnostiku gripas un citu akūto augšējo elpceļu infekciju, piedāvājam izmantot Eiropas slimību kontroles un profilakses centra (ECDC) sadarbībā ar ES dalībvalstu speciālistiem sagatavotos klīniskos kritērijus ziņošanai par gripu un citām akūtām augšējo elpceļu infekcijām monitoringa ietvaros:

1. Gripa vai gripai līdzīga slimība (GLS)

- pēkšņs slimības sākums
- prevalē vispārējie simptomi ieskaitot vienu vai vairākus no četriem:
 - 1.-ķermeņa temperatūras paaugstināšanās vai sūdzības par drebuļu sajūtu;
 - 2.-nespēks;
 - 3.-galvas sāpes;
 - 4.-sāpes muskuļos
- viens vai vairāki no četriem respiratoriem simptomiem:
 - 1.-klepus;
 - 2.-rīkles iekaisums;
 - 3.-apgrūtināta elpošana;
 - 4.-iesnas

2. Akūta augšējo elpceļu infekcija (AAEI)

- pēkšņs slimības sākums
- prevalē respiratorie simptomi ieskaitot vienu vai vairākus no četriem:
 - 1.-klepus;
 - 2.-rīkles iekaisums;
 - 3.-apgrūtināta elpošana;
 - 4.-iesnas ;
- pēc klīnicista uzskata šī ir infekcijas etioloģijas slimība

Kā izplatās gripa?

Akūtās augšējo elpceļu vīrusu infekcijas pārsvarā izplatās no cilvēka uz cilvēku.

Vislielākais inficēšanās risks ir šādos gadījumos:

- atrodies vienā telpā ar slimu cilvēku, kurš klepo vai šķauda (īpaši attālumā līdz 1m);
- cieši kontaktējot ar slimu personu, saskaroties ar rokām, muti utt.
- pieskaroties dažādiem priekšmetiem, t.sk. sabiedriskajās vietās, kurus izmantoja vai pieskārs ar nemazgātām rokām slims cilvēks

No kontakta līdz brīdim, kad parādās pirmie simptomi parasti ir 48-72 stundas, var būt arī no 24 stundām līdz 7 dienām;

Slimnieks var inficēt citas personas uzreiz pēc simptomu parādīšanās un līdz 5-7 dienām no saslimšanas sākuma, kad turpina izdalīt vīrusu lielā daudzumā;

Īss inkubācijas periods izskaidrojams ar to, ka gripas vīruss nokļūstot elpceļu orgānos ļoti strauji vairojas, 8 stundu laikā no vienas gripas vīrusa daļiņas savairojās ap 100, bet 24 stundu laikā jau vairāk nekā 1000 jaunu vīrusu daļiņu.

Iekštelpu gaisā vīruss var saglabāties 2 līdz 9 stundām, pieaugot gaisa mitrumam vīrusa izdzīvošanas laiks samazinās. Ārējā vidē uz priekšmetiem vīruss izdzīvo un saglabā savu inficējošību no dažām stundām līdz pat 10 dienām.

Gripas un citu akūtu elpceļu infekcijas slimību individuālie profilakses pasākumi

- Pēc iespējas retāk apmeklēt vietas, kur uzturas daudz cilvēku – masveida pasākumi telpās, sabiedriskais transports, citas.
- Vēdināt telpas un mitrināt iekšējo telpu gaisu.
- Daudz laika pavadīt atpūšoties svaigā gaisā, katru dienu vingrot un saglabāt labu garastāvokli.
- Ģērbties piemēroti laika apstākļiem.
- Rūpīgi mazgāt rokas ar ziepēm vairākas reizes dienā, un vēl biežāk slimošanas laikā, jo vīrusi un baktērijas intensīvi izplātas arī ar rokām
- Mazgāt rokas:
 - **pirms** ēšanas, dzeršanas, zāļu lietošanas, dekoratīvās kosmētikas uzlikšanas, rīcības ar kontaktlēcām, smēķēšanas, pirms ēdiena gatavošanas un pasniegšanas,
 - **pēc** klepus, vai deguma šņaukšanas, saskares ar ķermeņa šķidrumiem (deguna izdalījumi, asaras, siekalas), publisko vietu apmeklēšanas, pieskaršanās naudai.
- Pārliedzināties, ka arī bērni bieži un rūpīgi nomazgā rokas.
- Roku mazgāšanā priekšrocība ir šķidrām ziepēm, jo vīrusi un baktērijas saglabājas uz ziepēm gabalos;
- Ja rokas nav mazgātas, izvairīties no pieskaršanās acīm, degunam un mutei.
- Iemācīt bērniem nebāzt mutē pirkstus, zīmuļus, citus priekšmetus, jo uz tiem var būt infekcijas izraisītāji.
- Sasveicinoties ar draugiem vai paziņām atturēties no bučošanās un ciešas saskaršanās, ir sevišķi ja jums ir saaukstēšanās pazīmes.
- Kabatlakata vietā izmantot vienreizlietojamas salvetes, pēc lietošanas tās izmest un nomazgāt rokas (pēc deguna šņaukšanas, šķaudišanas vai klepus).
- Atgriežoties mājās izskalot kaklu un degunu (kumelīšu, kliņģerīšu vai citas zāļu tējas, vai sāls ūdeni), jo deguna un rīkles gļotāda ir gripas vīrusa ieejas vārti.
- Nelietot kopīgus traukus - glāzes, karotes un citus.
- Rūpēties par to lai būtu pilnvērtīgs, vitamīniem bagāts uzturs.
- Dzert daudz šķidruma (zāļu tējas, augļu sulas, minerālūdeni).
- Ja parādās gripas simptomi, izsaukt ārstu mājas vizītē.
- Slimnieku vēlams nodrošināt ar vienreizlietojamiem traukiem vai izdalīt atsevišķus traukus.

Papildus pasākumi pirmsskolas izglītības iestādēs

- Veikt bērnu apskati no rīta pirms pieņemšanas grupā.
- Nepieņemt slimus bērnus.
- Nekavējoties izolēt saslimušos bērnus no pārējiem.
- Izmantot tikai viegli mazgājamas rotaļlietas, mīkstās rotaļlietas apstrādāt ar UV lampām.
- Rūpīgi mazgāt un tīrīt telpas (izmantojot sadzīves mazgāšanas un dezinfekcijas līdzekļus), pievēršot uzmanību koplietošanas priekšmetiem, traukiem, rotaļlietām, durvju rokturiem, ūdensvadu krāniem.
- Vēdināt un mitrināt gaisu telpās.
- Ierobežot kopīgo pasākumu rīkošanu.
- Bērnu pastaigu laikā, ja iespējams, veikt telpu apstarošanu ar UV lampām.

- Informēt vecākus par saslimšanu un par veicamajiem profilakses pasākumiem.

Papildus pasākumi skolās

- Saslimušo skolēnu pēc iespējas ātrāk izolēt no citiem bērniem (mājās).
- Nodrošināt vienreizlietojamās glāzes dzeramā ūdens lietošanai.
- Nodrošināt šķidrās ziepes, vienreizlietojamus dvieļus.
- Vēdināt telpas, rūpīgi mazgāt un tīrīt tās izmantojot sadzīves mazgāšanas un dezinfekcijas līdzekļus, pievēršot uzmanību koplietošanas priekšmetiem.
- Ierobežot kopīgo pasākumu rīkošanu.

Rekomendācijas gripas profilaksei stacionāros, ārstu praksēs un sociālās aprūpes iestādēs

Medicīnas darbiniekiem ir vislielākais risks inficēties ar gripu, vai arī inficēt pacientus, citas ārstniecības personas un ģimenes locekļus, tāpēc nepieciešams vakcinēties

- Regulāri izmantot ātrās roku dezinfekcijas līdzekļus (spirtu saturošie)
- Stingri ievērot elpceļu higiēnu (papīra salvešu vienreizējā izmantošana)
- Personām ar akūtu augšējo elpceļu slimību simptomiem lietot maskas
- Savlaicīgi izolēt personas, kurām parādās akūtās augšējo elpceļu infekcijas pazīmes
- Karantīna – sociālo kontaktu ierobežošana
 - Stacionāros ierobežot pacientu apmeklētāju vizītes
 - Pēc iespējas ierobežot pacientu plānveida hospitalizāciju, plānveida ķirurģiskās operācijas
 - Stingri ievērot palātu aizpildīšanas cikliskumu
 - Ierobežot pacientu pārvietošanos uz citām nodaļām vai palātām
 - Izolēt pacientus ar elpceļu slimības simptomiem atsevišķās palātās
 - Ambulatoro pacientu ar akūto augšējo elpceļu infekcijām aprūpi pēc iespējas veikt mājas vizīšu laikā
 - Veikt pēc iespējas biežāk telpu vēdināšanu un gaisa mitrināšanu
 - Izmantot dezinfekcijas līdzekļus, veicot mitro uzkopšanu telpās

Materiālu sagatavoja: SVA Infekcijas slimību epidemioloģiskās uzraudzības daļas epidemioloģe R.Nikiforova, SVA Infekcijas slimību epidemioloģiskās uzraudzības daļas vadītājs J.Perevoščikovs.

2007.-2008.gada AAEI un gripas monitoringa 3.nedēļā SVA filiālēm datus sniedza:

- 128 primārās veselības aprūpes ārsti (reģistrēto pacientu skaits 206 665 - 9,1%)
- 26 stacionārās ārstniecības iestādes
- 62 vispārējās izglītības iestādes
- 64 pirmsskolas izglītības iestādes
- V/a „Latvijas Infektoloģijas centra” laboratorijas virusoloģijas nodaļa

Pateicamies visiem monitoringa dalībniekiem par savlaicīgi un precīzi sniegtu informāciju.

Materiāls ir pieejams v/a “SVA” Interneta mājas lapā: www.sva.gov.lv.